

Informationsniveauet i høringer af lovforslag er ofte utilstrækkeligt

▼ AF POLITISK KONSULENT MORTEN JARLBÆK PEDERSEN, CAND. SCIENT. POL., PH.D.-STIP. OG
CHEFKONSULENT LOUISE HØGH, ADVOKAT¹

RESUMÉ

Private og offentlige organisationers mulighed for at give kommentarer til udkast til lovforslag er en central kilde til at sikre kvaliteten af de regler, som både danske virksomheder og borgere skal leve med og leve under.

Effektive høringer er en kilde til bedre lovkvalitet

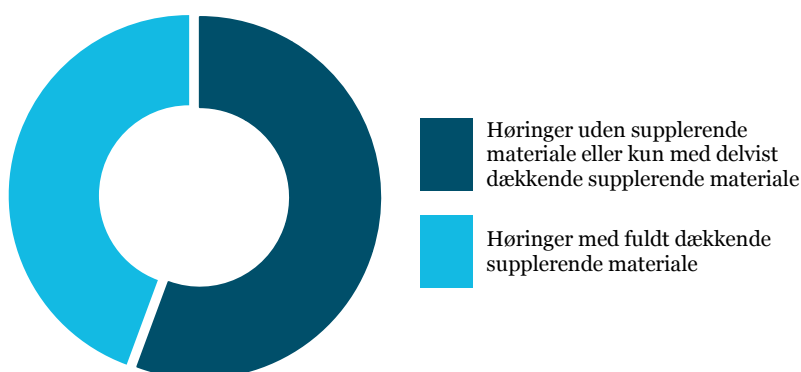
Høringer af udkast til lovforslag ser dog ofte temmelig forskellige ud. Der findes nemlig ingen centrale retningslinjer for, hvordan høringer skal gennemføres. Det betyder, at kvaliteten af høringsmaterialet ofte er stærkt svingende.

Dette kan være et problem, da det supplerende materiale – især resuméer og sammenstillinger mellem nye og eksisterende regler – kan bidrage til at skabe overblik hos både høringsparter og det ministerium, der er afsender, og til at blotlægge centrale prioriteringer hos det afsendende ministerium. Et informativt høringsmateriale – et høringsmateriale, der både indeholder resuméer og blotlægninger af samtlige ændringer i eksisterende regler – øger således sandsynligheden for brugbare hørings svar. Dette gælder ikke mindst, når høringsfristen er kort.

Et højt informationsniveau er ofte en forudsætning for en effektiv høringsproces

Figur 1

Andel høringer med utilstrækkelig information i det supplerende materiale

Informationsniveauet i høringsmaterierne er imidlertid ofte meget svingende

Kilde: www.hoeringsportalen.dk og egne beregninger.

Note: N = 577. Stikprøven dækker ca. 1/4 af alle høringer, der er tilgængelige på www.hoeringsportalen.dk.

Høringsbrevene: systemets vejledning til den enkelte høringsspart

Inddragelse af eksterne aktører i det lovforberedende arbejde er både i Danmark og de fleste andre lande en væsentlig kilde til sikringen af kvaliteten af den derefter vedtagne lovgivning.

I Danmark er én af de vigtigste former, som denne inddragelse tager, den danske høringssinstitution. Høringssinstitutionen går kort og godt ud på, at ministerier og styrelser sender konkrete udkast til lovforslag ud til interessenter for at indhente kommentarer til forslaget. Processen er illustreret i figur 2.

Høringer er en potentiel vigtig kilde til højere kvalitet i de vedtagne love

Figur 2

Den danske høringssproces illustreret

Kilde: Dansk Erhverv

Hvis høringssinstitutionen skal have reel virkning, fordrer det to ting: at der for det første er reel mulighed for at afgive fyldestgørende høringssvar, og at der for andet er en reel brug af de indkomne kommentarer. Sidstnævnte – at de indkomne kommentarer faktisk anvendes – har tidligere været genstand for Dansk Erhvervs undersøgelse.ⁱⁱ

Førstnævnte – at der er reel mulighed for at afgive kommentarer – betyder bl.a. at høringssfristerne er tilstrækkelige, og at høringssmaterialet giver ordentlig vejledning.

Høringssmaterialet, der hjælper høringssparterne til at afgive relevante og substantielle kommentarer, er således en vigtig del af en funktionsduelig høringssinstitution. Spørgsmålet bliver da, hvordan det står til med dette høringssmateriale?

En del af en velfungerende høringssinstitution er gennearbejdet høringssmateriale, der tillader grundig og smidig behandling

Figur 3

Om brugen af høringer og høringsinstitutionens juridiske grundlag

Der gennemføres høringer i forbindelse med langt de fleste lovforslag:
En opgørelse foretaget af Dansk Erhverv fra folketingsåret 2013/2014 viste, at 93 pct. af de lovforslag, der blev behandlet i Folketinget, blev fulgt af et høringsnotat. Dette er et tegn på, at der faktisk er blevet gennemført en høring.

Der er som sådan intet striks juridisk krav om høringer i forbindelse med lovforslag. "Kravet" synes i stedet at fremgå af diverse administrative vejledninger, herunder Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet og Finansministeriet vejledning om konsekvensanalyser. Desuden antages høringer som en naturlig del af det lovforberedende arbejde i både Folketingets håndbog og i Statsministeriets cirkulære fra 1998 om udarbejdes af lovforslag.

Kilde: Pedersen, Morten Jarlbæk (2015): Lyttes der til hørings svar? *Dansk Erhvervs Perspektiv*, 2015-16.

Høringer gennemføres i forbindelse med langt de fleste lovforslag

Ikke kun et pædagogisk sigte, men også af relevans for afsenderen

Høringsmaterialet består af tre forskellige ting: høringsbrevet, lovforslaget og eventuelt supplerende materiale. Det er dette materiale, der samlet set og på en tilgængelig måde skal sikre, at høringsparterne er tilstrækkeligt informerede – især hvis man ønsker at leve op til ambitioner om åbenhed og inddragelse. Dette skyldes ikke mindst, at det langt fra kun er større og professionelle organisationer som Dansk Erhverv, der er (potentielle) høringsparter.

Figur 4

Overblik over høringsmateriale

Høringsmateriale	Forklaring
Høringsbrev	Det brev, der følger med høringer; dette sendes til høringsparter og offentliggøres på høringsportalen
Lovforslag	Selve lovforslaget evt. med tilhørende bemærkninger
Eventuelt supplerende materiale	F.eks. resuméer af centrale ændringer, lovforslaget med "track-changes", sammenstillinger (f.eks. i tabelform) mellem eksisterende regler og ændringer / nye regler

Kilde: Dansk Erhverv

Høringsmaterialet er både høringsbrevet, selve lovforslaget og eventuelt supplerende materiale

Ændringer i regler fremgår naturligvis af det egentlige lovforslag, men der er – ud over ovennævnte mål om at gøre høringsinstitutionen reel og åben – mindst tre årsager til, at denne information ikke altid er tilstrækkelig og bør suppleres med mere "pædagogiske" tiltag:

1. *Overblik*: Supplerende materiale i form af f.eks. resuméer, track-changes, sammenstillinger af eksisterende regler og ændringer / nye regler bidrager til at give et overblik. Dette gælder både for afsender og modtager.
2. *Relevans*: Myndighederne kan understrege hvilke ændringer, der anses som de væsentligste, hvilket har betydning for den senere fortolkning af reglerne.
3. *Hastighed*: "Pædagogiske" tiltag mindsker den tid, som høringsparter skal bruge på at identificere relevante ændringer. Dermed bliver en eventuel høringsfristproblematik også mindre akut.

Tre årsager til et behov for supplerende høringsmateriale ud over selve lovforslaget

Alt dette har langt fra kun relevans for høringsparterne. Også afsendere – ministerierne – har en interesse i at skabe overblik, sørge for smidige sagsgange og i at skabe klarhed for så vidt angår prioriteringer og fortolkninger.

Også for ministerierne kan det supplerende materiale være vigtigt

Derfor er det som før antydnet ganske relevant at undersøge i hvilken grad, de danske ministerier og styrelser reelt anvender denne slags supplerende materiale? Eller sagt med andre ord: I hvilken grad understøtter de danske lovforberedende myndigheder høringsprocessen ved at skabe et tilstrækkelig højt informationsniveau blandt sine samarbejdspartnere?

Men benyttes supplerende materiale til at sikre et højt informationsniveau i høringer?

Fire niveauer af information

Høringsmaterialet kan kategoriseres efter sit informationsniveau, dvs. efter hvilke elementer, der bidrager til at højne informationsniveauet og tilgængeligheden.

Figur 5

Fire informationsniveauer

Niveau	Beskrivelse
1	Ingen supplerende information, dvs. alene et konstaterende brev og et lovforslag
2	Resumé af centrale bestemmelser / væsentligste ændringer
3	"Track-changes" eller sammenstillinger af eksisterende regler og nye regler
4	Både 2 og 3

Høringsmaterialet kan befinde sig på ét af fire informationsniveauer

Kilde: Dansk Erhverv

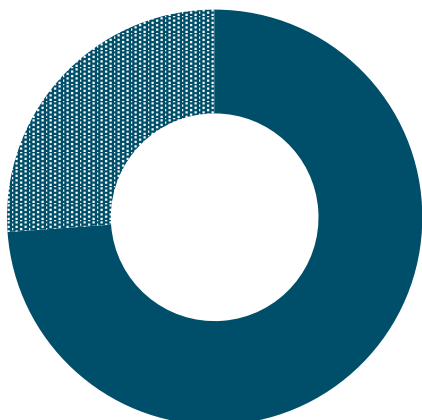
Høringsmateriale på niveau 1 indeholder alene et høringsbrev, hvori høringen kundgøres. Høringsmateriale på niveau 2 indeholder et resumé af de væsentligste ændringer; som nævnt blotlægger dette også myndighedernes prioriteter. Høringsmateriale på niveau 3 viser ændringernes konsekvenser direkte f.eks. ved på tabelform at sammenstille de foreslåede regler med de eksisterende. Høringsmateriale på niveau 4 indeholder både resumé og sammenstillinger.

Gennemgang af 577 høringer

For at undersøge dette spørgsmål, har Dansk Erhverv indsamlet en stikprøve blandt alle høringer af lovforslag gennemført siden 2004/2005. Stikprøven bestod af 50 høringer for hvert folketingsår i perioden 2005/2006 til 2015/2016 og 17 fra folketingsåret 2004/2005. Enkelte af de udvalgte høringer omhandlede flere lovforslag, hvorfor analysen i visse år dækker over mere end 50 lovforslag. Alt i alt er der kigget på høringer af 577 lovforslag siden 2004. Det er ca. en fjerdedel af de mere end 2.200 høringer, der er at finde på høringsportalen (den hjemmeside, hvor høringer offentliggøres) for perioden 2004/5 til februar 2015/16.

Figur 6

Stikprøvens andel af samtlige høringer på høringsportalen

Kilde: www.hoeringsportalen.dk og egne beregninger.

Note: Gradueringen i figuren angiver stikprøvens størrelse. Opgørelsen er foretaget medio februar 2016.

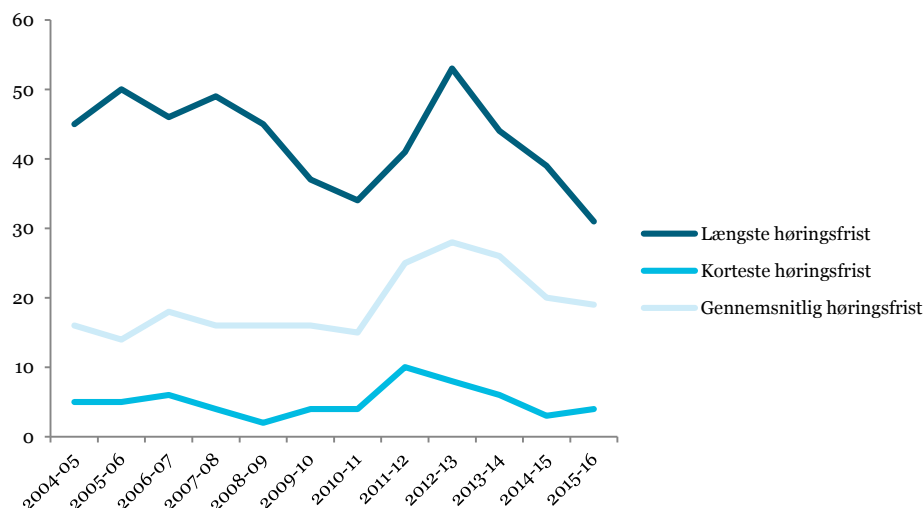
Høringerne repræsenterer et bredt udsnit af både ministerier og regeringspartier. Der er således høringer fra samtlige ministerier, der eksisterede i perioden. Høringer fra Beskæftigelsesministeriet og Justitsministeriet er de to største grupper (de udgør tilsammen lidt over en femtedel af analyserede høringer). Ligeledes er samtlige regeringspartier i perioden repræsenteret.

Høringsfristerne på høringer i materialet viser gennemsnitligt en svag, opadgående tendens, hvilket er positivt; dog er andelen af de yderst problematiske høringer med meget kort frist nogenlunde konstant gennem hele perioden (med et særligt udsving i 2011 og 2012, hvor der var lidt flere af disse problematiske høringer). Det er især, når høringsfristen også er kort, at behovet for supplerende materiale bliver særlig akut.

I denne analyse undersøges høringer af 577 lovforslag; det svarer til ca. 1/4 af de høringer, der findes på www.hoeringsportalen.dk

Stikprøven omfatter samtlige ministerier og samtlige regeringspartier i perioden

Figur 7

Længde i dage på høringsfrister i datamaterialet

Problemet med de ultrakorte frister er nogenlunde konstant i alle høringerne i materialet – og det er særligt i disse tilfælde, at det supplerende materiale bliver relevant

Kilde: www.hoeringsportalen.dk og egne beregninger.

Til hver af de analyserede høringer er indsamlet det relevante høringsmateriale, og dette materiale er derefter blevet kategoriseret jf. figur 5. Selve kategoriseringen foregik som såkaldt ”blindet kodning”, hvilket bl.a. vil sige at kategoriseringen blev gennemført af to uafhængige personer, der ellers ikke var involveret i analysen, for at sikre en troværdig kategorisering. Denne metode er valgt, da den ofte anskues som den mest videnskabeligt valide.ⁱⁱⁱ I de tilfælde, hvor der var forskelle mellem de to uafhængige kodninger af materialet foretoges en tredje ekspertkodning (hvilket gælder 28 pct. af de 577 forslag).

Alt supplerende materiale til høringerne af de 577 lovforslag er blevet kategoriseret på de fire informationsniveauer

I de tilfælde, hvor en høring omfatter flere lovforslag, er hvert enkelt lovforslag blevet kodet separat, og i de tilfælde hvor der i høringsmaterialet er nævnt et bilag, som dog ikke er fundet på høringsportalen, er det antaget, at dette bilag (f.eks. en sammenstilling) har været tilgængeligt for høringspartnerne. Dette er sket for at undgå risiko for at undervurdere materialets kvalitet. Dette selvom det til tider kan forekomme tvivlsomt, at høringspartnerne faktisk havde det nævnte materiale til rådighed.^{iv}

Mange høringer uden supplerende materiale – og stor forskel i det materiale, der findes

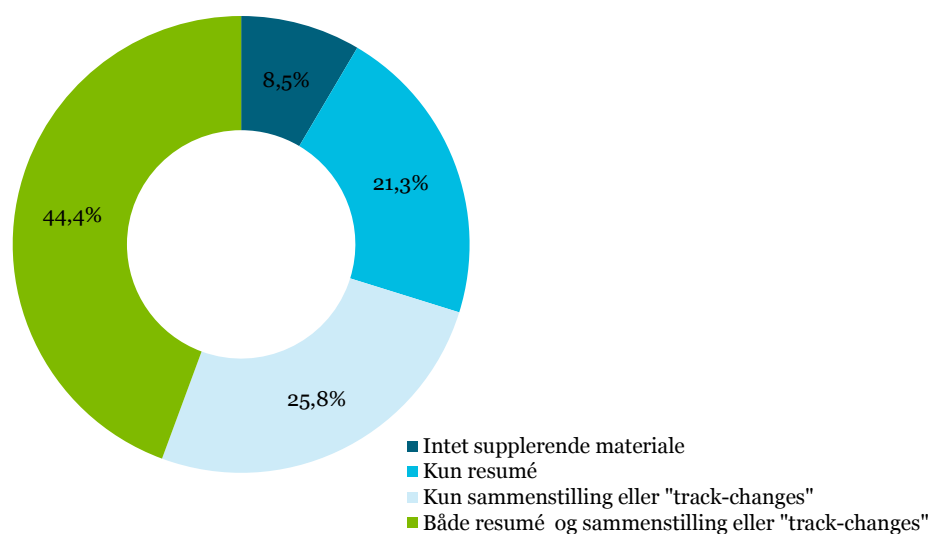
Kategoriseringen af materialet fra de 577 høringer, viser at ca. én ud af 12 høringer eller ca. 8,5 pct. kan placeres på det første niveau – altså at de ikke indeholder nogen form for supplerende information til gavn for høringsprocessen. En femtedel indeholder én eller anden form for resumé, mens lidt over en fjerdedel har en slags sammenstilling mellem gældende og nye regler, men intet resumé.

Selvom både resuméer og juridiske sammenstillinger mellem nye og eksisterende regler således er udbredte, er det kun i lige over 44 pct. af tilfældene, at man finder begge dele. Det er således i under halvdelen af høringerne, at det fulde – og efterspurgte – informationsniveau kan identificeres.

Ca. 8,5 pct. af høringerne har intet supplerende informationsmateriale til høringsparterne

Figur 8

Kategorisering af det supplerende materiale i de 577 høringer

Under halvdelen af høringerne har det fulde informationsniveau bestående af både resumé og juridiske sammenstillinger mellem nye og eksisterende regler

Kilde: www.hoeringsportalen.dk og egne beregninger.

De høringer, der ikke indeholder noget supplerende materiale af nogen art, er de særlig kritiske. At de kun udgør 8,5 pct. af høringerne er derfor positivt. Spørgsmålet er blot, om det er positivt nok. Til at svare dette må man kigge nærmere på disse kritiske høringer. Dette kan gøres ved at overveje, om typen af lovforslag (nye love hhv. ændringslove), ministerier og politisk ledelse hver især har en betydning for kvaliteten af høringsmaterialet.

Typen af lovforslag, ministerier og den politiske ledelses betydning for kvaliteten af høringsmaterialet

Først kan man kigge på, hvordan problemerne fordeler sig på nye love henholdsvis ændringslove. Det må nemlig forventes, at typen af lovforslag har en betydning for hvilket supplerende materiale, der (kan) udarbejdes.

I den forbindelse ses det tydeligt, at når nye love sendes i høring, er der en særlig stor andel, der ikke er fulgt af nogen form for supplerende materiale – end ikke et resumé. Til høringen af mellem hver sjette og hvert syvende nye lov er således ikke knyttet nogen form for materiale, der kan bidrage til at skabe overblik.

Figur 9

Kategorisering fordelt efter typen af lovforslag

Kategorisering	Nye love	Ændringslove
Niveau 1	12 (15,3 pct.)	37 (7,4 pct.)
Niveau 2	54 (69,3 pct.)	69 (13,8 pct.)
Niveau 3	3 (3,8 pct.)	146 (29,3 pct.)
Niveau 4	9 (11,5 pct.)	247 (49,9 pct.)
Total	78 (100 pct.)	499 (100 pct.)

Kilde: www.hoeringsportalen.dk og egne beregninger.

Det er måske mindre overraskende, at man ved de nye love finder færre høringer på niveauer 3 og 4 – det kan være svært at lave en sammenstilling mellem eksisterende og ændrede regler, hvis der er tale om helt nye regler.

Alligevel fortjener problemet opmærksomhed. For det første fordi der i nye love sjældent er tale om fuldkommen nye regler, men snarere samlinger, sammenskrivninger eller opdateringer af eksisterende regler. For det andet fordi der i nye love ofte også er indeholdt ændringer i andre love eller overgangsbestemmelser, der kunne blotlægges f.eks. ved en sammenstilling.

Kigger man alene på ændringslovene, ses det, at kun lige under halvdelen af det analyserede høringsmateriale formidler det fulde overblik. Eller med andre ord: Det er under halvdelen af ændringslovene, hvor det supplerende materiale er kategoriseret som niveau 4. Dette må også karakteriseres som utilstrækkeligt.

Disse udfordringer med høringsmaterialet varierer samtidig stærkt fra ministerium til ministerium. Som følge af regeringsrokader og -skift er det naturligvis langt fra alle ministerier, der er gennemgående i hele den undersøgte periode. Derfor er det måske særligt interessant at kigge på de ministerier, der eksisterer i (nogenlunde) uændret form fra 2004/5 og frem til 2016.

Mellem hver sjette og hver syvende høring af nye love følges ikke af noget supplerende materiale af nogen art

Mest interessant at kigge på problemerne i de ministerier, der ikke ændrer sig i perioden

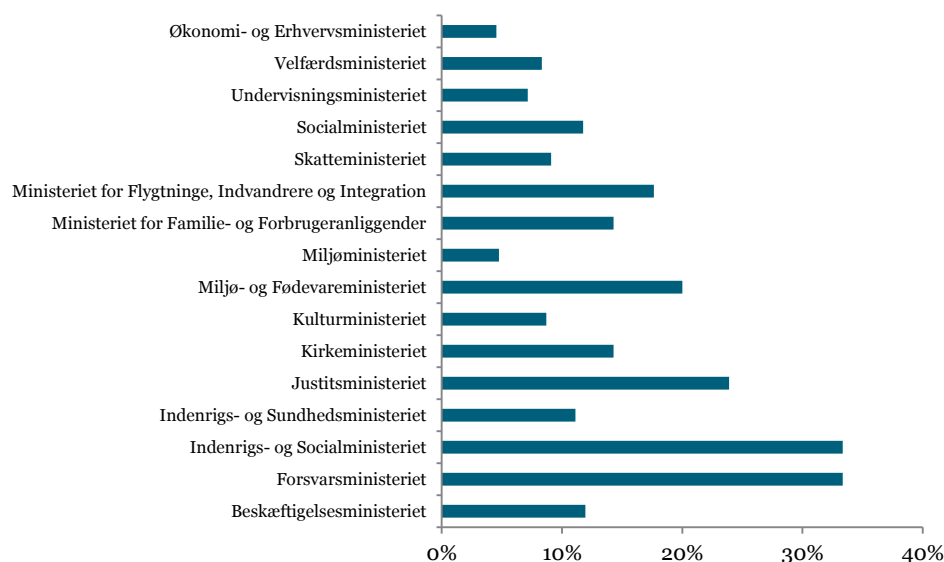

Justitsministeriet og Forsvarsministeriet er begge eksempler på gennemgående ministerier, af hvis høringer en ganske stor del ikke indeholdt noget supplerende materiale. Af de høringer over 67 lovforslag fra Justitsministeriet, som er analyseret her, er der i 16 af dem intet supplerende materiale tilknyttet; det svarer til, at næsten ¼ af alle dette ministeriums høringer befinder sig på det kritiske niveau 1. Også Indenrigs- og Socialministeriet skiller sig ud, men dette ministerium er ændret af flere omgange og fandtes eksempelvis ikke i perioden 2011-2015.

Justits- og Forsvarsministerierne er eksempler på ministerier, der ofte udsender høringer uden supplerende information

Figur 10

Andel høringer uden supplerende materiale fordelt efter ministerier, 2004/5-2015/16

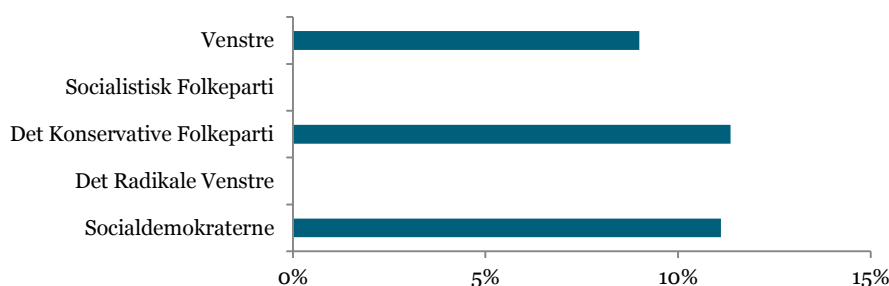
Kilde: www.hoeringsportalen.dk og egne beregninger.

Ikke kun ministeriet har betydning. Det har den politiske ledelse også. Dansk Erhverv har tidligere undersøgt i hvor høj grad, de forskellige ministerier imødekommer hørings svar – og i den forbindelse påvist eksempel på, at et ministerskift medførte en kraftig stigning i ministeriets lydhørhed.^v

Ikke kun ministeriet har betydning; også den politiske prioritering af høringsprocessen har vægt

Politisk prioritering af høringsprocessen må med andre ord antages at have betydning. Af de fem partier, der i perioden 2004-2016 på et tidspunkt sad i regeringen – Venstre, Det Konservative Folkeparti, Socialdemokraterne, Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre – er der under ministre fra tre af partierne udsendt høringer uden supplerende materiale. Forskellen mellem, hvor ofte ministre fra disse tre partier accepterer høringer uden supplerende materiale, er til gengæld til at overse.

Figur 11

Andel høringer udsendt uden supplerende materiale fordelt efter ministrenes parti, 2004/5-2015/16

Kilde: www.hoeringsportalen.dk og egne beregninger.

Denne manglende understøttelse af høringsprocessen kan som nævnt være en kilde til at svække denne proces, således at nødvendig viden ikke vandrer fra høringsparter og berørte aktører til de relevante myndigheder. Og dette problem forstærkes markant, hvis der er tale om samlelove – en problematik, som Dansk Erhverv i øvrigt tidligere har beskrevet indgående.^{vi}

Problemerne er imidlertid ikke kun at finde i de høringer, der intet supplerende materiale indeholder. Eksempelvis resuméer antager yderst forskellige former. Nogle gange en enkelte linje i høringsbrevet til beskrivelse af formålet med lovforslaget; andre gange et separat bilag med et udførligt referat. Desuden kan det konkluderes, at brugen af ”track-changes”, der er den mest direkte måde at vise ændringer på, kun anvendes i yderst sjældne tilfælde.

Store forskelle i f.eks. resuméernes omfang – og brugen af ”track-changes” er nærmest ikke-eksisterende

Ensartet information og understøttende materiale efterspørges

Ovenstående analyse viser mindst to ting, der bør provokere en form for eftertanke i både den danske centraladministration og hos danske politikere, der jo ofte gerne gør sig selv til talerør for mere inddragelse og en bedre høringsinstitution.

- *Forskellige informationsniveauer:*
Høringsmaterialet svinger stærkt i informationsniveauet. Selvom man muligvis kan få det indtryk, at det kun gælder for en lille andel af høringerne, er andelen både stor nok til at blive bemærket blandt høringsparter, og det skal ses både i lyset af graden af kompleksitet på lovforslagene og høringsfristerne og i lyset af det vedvarende problem med korte høringsfrister.

- *Forskelligartet høringsmateriale:*

Indholdet af høringsmaterialet er stærkt forskelligartet. Et resumé er ikke "bare" et resumé, og en sammenstilling kan se ud på mange forskellige måder. Undersøgelsen her viser altså et lidt for grovkornet billede, der bl.a. risikerer at give et indtryk af et højere informationsniveau end det, der reelt forekommer.

Store forskelle i, hvordan høringsprocessen tilrettelægges i de forskellige ministerier – selvom formålet og produktet er det samme hos alle

Begge disse dele kan undre af mindst to årsager: processen tillægges stor vægt både principielt og faktisk, og alle høringerne skal lede til samme produkt, nemlig et lovforslag og en høringsrapport, som oversendes til Folketinget.

Det forberedende materiale er en vigtig del af en effektiv høringsinstitution. Hvis man virkelig ønsker, at viden og erfaring skal kunne vandre fra virkeligheden og ind i lovmaskineriet, bør dette derfor prioriteres. Det bliver det dog tilsyneladende ikke. Der er ikke nogen fælles standard for høringsprocessen, og det afføder stærkt varierende tilrettelæggelse af denne proces i ministerierne. Man kan grundlæggende være bekymret for, at når ministerierne ikke formidler det samlede overblik af lovforslag, skyldes det, at de ikke selv har et sådan fuldkomment overblik. Ved at strømline høringsprocessen – og bl.a. stille krav til det supplerende materiale – vil ministerierne også selv blive mere oplyste.

Konklusionen på dette er, at den vigtige høringsinstitution trænger til et eftersyn og en opgradering, hvis den skal kunne levere det, som den har potentiale til: bedre lovgivning til gavn for både erhvervsliv og almindelige borgere.

▼ OM DENNE UDGAVE

"Informationsniveauet i høringer af lovforslag er ofte utilstrækkeligt" er 15. nummer af *Dansk Erhvervs Perspektiv* i 2016. Redaktionen er afsluttet den 2. juni 2016.

▼ OM DANSK ERHVERVS PERSPEKTIV

Dansk Erhvervs Perspektiv udkommer ca. 25 gange årligt og henvender sig til beslutningstagere og meningsdannere på alle niveauer. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra *Dansk Erhvervs Perspektiv* med tydelig henvisning til *Dansk Erhverv*.

▼ ISSN-NR.: 1904-7894

Dansk Erhvervs Perspektiv indgår i det nationale center for registrering af danske periodika, ISSN Danmark, med titlen "Dansk Erhvervs perspektiv: Analyse, økonomi og baggrund (online)"

▼ KVALITETSSIKRING

Troværdigheden af tal og analyser fra *Dansk Erhverv* er afgørende. *Dansk Erhverv* gennemfører egne spørgeskemaundersøgelser i overensstemmelse med de internationalt anerkendte guidelines i ICC/ESOMAR, og alle analyser og beregninger gennemgår en kvalitetssikring.

Denne analyse er offentlig tilgængelig via *Dansk Erhvervs* hjemmeside. Skulle der beklageligvis og trods grundig kvalitetssikring forefindes fejl i analysen, vil disse blive rettet hurtigst muligt og den rettede version lagt på nettet.

▼ KONTAKT

Henvendelser angående analysens konklusioner kan ske til politisk konsulent Morten Jarlbæk Pedersen på mop@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6661.

▼ REDAKTION

Underdirektør Geert Laier Christensen (ansv.), cand. scient. pol.; cheføkonom Steen Bocian, cand. polit.; skattepolitisk chef Jacob Ravn, cand. jur.; chefkonsulent Malthe Mikkel Munkøe, cand. scient. pol., MA; politisk konsulent Morten Jarlbæk Pedersen, cand. scient. pol., ph.d.-stip.; økonom Jens Uhrskov Hjarsbech, cand. polit.

▼ NOTER

ⁱ Konsulent Pia Hanne Hansen og analysemedarbejder Anders Peter Stampe Kofoed har også bidraget ganske væsentligt til analysen, idet de foretog den såkaldt blindede kodning af høringsmaterialet.

ⁱⁱ Den reelle lydhørhed er behandlet i Pedersen, Morten Jarlbæk (2016): Lyttes der til høringsvar? *Dansk Erhvervs Perspektiv*, 2015-16.

ⁱⁱⁱ Metoden, der også kaldes "content analysis", er f.eks. beskrevet i Neuendorf, Kimberly A. (2002): *The Content Analysis Guidebook*. London: Sage.

^{iv} Se f.eks. ændringen af færdselsloven i juli 2014; i høringsmaterialet noteres, at "Bilaget udarbejdes senere".

^v Se Pedersen, Morten Jarlbæk (2016): Lyttes der til høringsvar? *Dansk Erhvervs Perspektiv*, 2015-16, p. 11.

^{vi} Se Pedersen, Morten Jarlbæk, Ravn, Jacob & Christensen, Geert Laier (2014): Øget brug af samlelove besværliggør kvalitetskontrol. *Dansk Erhvervs Perspektiv*, 2014-19.